■ سال بیست‌وهفتم ■ شماره ۷۷۳۰ ■ سه‌شنبه ■ ۳۰ شهریور ۱۴۰۰

ایران

صاحب امتیاز: خبرگزاری جمهوری اسلامی
مدیرمسئول: مهدی شفیعی
سردبیر: جواد دلیری

تلفن: ۸۸۷۶۱۷۲۰ نمابر: ۸۸۷۶۱۲۵۴ ارتباط مردمی: ۸۸۷۶۹۰۷۵
پیامک: ۳۰۰۰۴۵۱۲۱۳ روابط عمومی / نشانی: تهران خیابان خرمشهر،شماره ۲۰۸
صندوق پستی: ۵۳۸۸-۱۵۸۷۵ / امور مشترکین: ۸۸۷۴۸۸۰۰
چاپ: شرکت چاپ جام‌جم / سازمان چاپ و انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی
چاپخانه همشهری
سازمان آگهی‌های روزنامه ایران: دارنده گواهینامه ایزو ۹۰۰۱ از شرکت NISCERT
تهران خیابان خرمشهر شماره ۱۶ / پذیرش سازمان آگهی‌ها: ۱۸۷۷ (۰۲۱)
انتشارات مؤسسه فرهنگی مطبوعاتی ایران: ۵-۸۸۵۴۸۸۹۲
http://irannewspaper.ir

اذان ظهر ۱۲/۵۷ | اذان مغرب ۱۹/۲۱ | نیمه شب شرعی ۲۳/۱۵ | اذان صبح فردا ۴/۲۸ | طلوع آفتاب فردا ۵/۵۲

سخن روز

قال الامام الصادق (ع):
بدون تردید، خداوند بر بنده خود به‌خاطر شدّت محبّت به فرزندش، رحم می‌کند.
کافی، جلد ۶، ص ۵۰

مصطفی رحماندوست: هیچانه‌ها خالی از معنی نیستند پر از خیالند

هیچانه‌ها نه فقط خالی از معنا نیستند بلکه پر از خیال‌اند. هر هیچانه‌ای که برای بچه‌ها خوانده می‌شود با توجه به محیط زندگی و فرهنگ کودک نوعی تفسیر خیالی را برای کودک به همراه دارد. اما نکته مهم این که هیچانه‌ها با گذر زمان و آمدن تکنولوژی ارزش و قدرت خود را از دست نمی‌دهند و فقط ممکن است عده‌ای کمتر از آنها استفاده کنند و عده‌ای هم بیشتر. سرودن شعرهای معنی‌دار برای بچه‌ها بسیار دشوار است، اما ساختن هیچانه‌های آهنگین و ذهن‌انگیز و در عین حال بی‌معنی که فقط تکیه بر منبع خیال و موسیقی کلام و پیوندهای آوایی داشته باشد و بتواند بعد از آن مهملات به دل نشسته‌ای که جاودانه شده‌اند امکان عرضه وجود پیدا کند، کاری بسیار بسیار دشوارتر است.

بخشی از گفته‌های این شاعر، نویسنده و مترجم ادبیات کودک و نوجوان در ایسنا

مرغ باغ ملکوتم نیم از عالم خاک
چند روزی قفسی ساخته‌ام از بدنم
ای خوش آن روز که پرواز کنم تا بر دوست
به هوای سر کویش پر و بالی بزنم

دیوان شمس
مولانا

نـــگاره
فرهاد آرام راد

مسافرت یعنی اوج کرونا

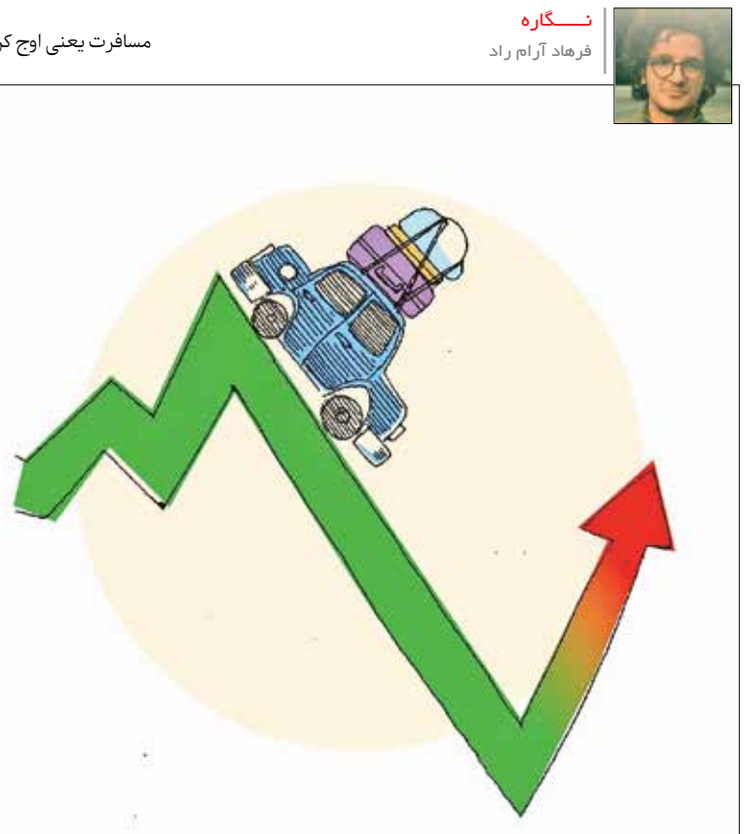

پنجره‌ای رو به دیوار

اهمیت و توقف تعزیه در جایی از تاریخ

رضا آشفته
منتقد

اگر تعزیه در عصر پهلوی اول متوقف نمی‌شد، ما امروز در تئاتر جهان تئاتر اسم و رسم‌دار خودمان را داشتیم و آنقدر حسرت نمی‌خوردیم که چرا تئاتر ما جهانی نیست یا چرا هنوز هم پس از ۱۵۰ سال پیشینه تئاتری داشتن در تئاتر جهان حضوری نداریم؛ در حالی که سینمای ایران با صد و ده بیست سال سابقه برای خودش از جایگاهی در سینمای جهان برخوردار است.

یک تناقض است در این میان که تئاتر ما را در یک بزنگاه دوسویه نگه داشته و همین عاملی برای توقف کل تئاتر ما بوده است. از یک سو ما تئاتر ایرانی با پیشینه چندهزار ساله داریم که نمود عینی و ملموسش در تعزیه اقتباس و گردآوری شده است و از سوی دیگر یک تئاتر غربگرایانه داریم که از ۱۲۶۱ ه.ش در دارالفنون باب شده است. اما تعزیه ایرانی که برآمده از تاریخ و فرهنگ ایرانی است و ریشه در سیاوش و یادگار زریران و مانند اینها دارد، از دوره صفویه شکل و شمایل آغازینی به خود می‌گیرد که در دوره ناصرالدین شاه قاجار در تکیه دولت به شکوه و جلالی می‌رسد و تعزیه به عنوان یک تئاتر و قالب نمایشی پرطمطراق و متنوع که هم سوگ و هم شور و نشاط را در برمی‌گیرد، شهره عام و خاص شد و در ایام محرم و صفر شاهد اجراهای نسخه‌ها و مجلس‌های سوگواره بودیم و در دیگر روزهای سال مضحکه‌ها اسباب خنده و سرگرمی را فراهم می‌کردند. اما تکیه دولت نیز به عنوان نمادی از ارتجاع در همان سال‌های حکومت رضاخان از بین رفت و بر آن بانک ملی ساخته شد.

به گفته شادروان جابر عناصری، استاد دانشگاه و پژوهشگر می‌توانستیم در یکسال بدون تعطیلی هر روز یک نسخه تازه را به مناسبت‌ها و با موضوعات مختلف پر کنیم. همچنین بهرام بیضایی که برای نخستین بار در دهه ۴۰ با انتشار کتاب «نمایش در ایران» در کنار دو کتاب نمایش در چین و بعد نمایش در ژاپن به اهمیت تئاتر شرق و ایرانی تأکید ورزید و سعی کرد در متون نمایشی و فیلم‌هایش از این تکنیک‌ها و شیوه‌ها به نحو احسن و کارآمد بهره‌وری کند تا به فیلم و نمایش ایرانی یک شکل مستقل و خلاق دهد و البته که به اندازه خود نیز کوشید و کامیاب نیز شد هر چند گسترش آن در گستره ایران هنوز با جدیت همراه نشده که بتوان یک شمایل سترگ و پویا و ملی و میهنی به آن بخشید.

بیضایی بر این باور است که اگر در دوره پهلوی اول دو طایفه روشنفکران و قشریون مانع از تحقق و تداوم تعزیه نمی‌شدند، ما امروز حتی یک تعزیه جهانی داشتیم. روشنفکران با نشانگان قدیمی مخالف بودند و قشریون با بیان مذهبی تعزیه مخالف‌خوانی می‌کردند. بیضایی می‌داند که افزون بر اجرای وجوه آیینی و مذهبی که داستان زندگی امام حسین(ع) و خانواده و یارانش را دربر گرفته، می‌توان هر نوع زندگی و داستان امروزی را نیز در دل تعزیه به اجرا گذاشت. چنانچه نسبتاً او آرزو بر دل نیز نماند و در سال ۷۴ توانست نمایش «مجلس شبیه در ذکر مصائب استاد نوید ماکان و همسرش مهندس رخشید فرزین» را به مدت ۲۴ شب در تئاتر شهر اجرا کند و بر گفته خود صحه بگذارد و البته دیگرانی هم بوده‌اند که هر یک به گونه‌ای بر این قضیه تأکید ورزیده و نمایشنامه‌های خوبی بر پایه بهره‌مندی از تکنیک و شیوه‌های تعزیه نوشته و اجرا کرده‌اند. نمونه‌وار می‌شود بر «مجلس‌نامه» و «شهادت خوانی قدم شاد مطرب در طهران» اثر محمد رحمانیان، «مجلس شازده کوچولو» و «دن کیشوت» اثر اصغر دشتی، «مجلس شبیه قتل» اثر حسین کیانی و... اشاره کرد. البته این موارد هرازگاهی اجرا شده‌اند و هنوز یک جریان پویا و به هم پیوسته‌ای نیست که بتوان در وابستگی به آن به جهانی شدن تئاتر ایران امیدوار شد. به هر روی تعزیه یک قالب و شیوه بسیار غنی است که می‌تواند اسباب گسترده‌ای را برای گسترش گونه‌هایی از تئاتر فراهم کند و تا این ماهیت وجودی تعزیه دیده نشود نمی‌توان به داشتن یک تئاتر قابل گسترش در جهان چشم امید بست. خود غربی‌ها در تلفیق و تأثیرپذیری از انواع تئاتر شرق تئاترشان را به روز و گسترده کرده‌اند چنانچه در تئاتر میرهولد تئاتر کابوکی و نوی ژاپن، در تئاتر برشت تئاتر اپرای پکن چین، در تئاتر پیتر بروک تأثیر از تعزیه ایرانی و کاتاکالی هند و مانند اینها به راستی نمود بارزی یافته است. بنابراین ما نیز ضمن نگهداری شکل کلاسیک تعزیه باید از آن در ارائه نمایش‌های نوبنیاد و نوین بهره‌مند شویم و با نیروی خودی بتوانیم زودتر از پیش جهان را از داشته‌های تئاتری‌مان شگفت‌زده کنیم.

هنرمندان در فضای مجازی

روز گذشته چندتن از اهالی سینما پوستری از سریال خاتون را به اشتراک گذاشتند که در آن خبر از پیوستن «عاطفه رضوی» به جمع بازیگران این مجموعه آمده. البته همچنان اهالی هنر به مشکلاتی که کرونا سبب شده واکنش نشان می‌دهند از جمله پرویزپرستویی که با انتشار پستی درباره بخشی از شرایطی که گریبان مردم را گرفته نوشته و حتی برای جمع‌آوری کمک از علاقه‌مندان دعوت کرده است. در این بین بازار کلاس‌های آنلاین هم طبق روالی که در این حدود دو سال سراغ داشتیم داغ است، الهام فلاح از برپایی کارگاهی برای آموزش بانی رمان خبر داده است.

■ **نت‌های عشق سفید**

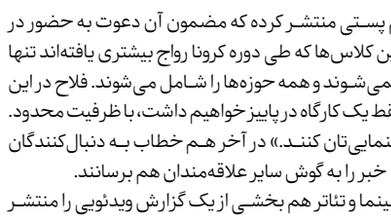

چیزی نمانده که دو سالگی شیوع کرونا در کشورمان و مشکلاتی که مدت‌هاست امان کادر درمان‌مان را بریده سر برسد. با این حال کادر درمان دست از پا نکشیده و در کنار این تلاش شبانه‌روزی حتی برای روحیه بخشی به مردم هم تلاش می‌کنند. همچون قطعه موسیقایی «عشق سفید» که همین تازگی منتشر شده و رواینگر عاشقانه‌هایی از زبان یک پزشک برای مردم کشورش است. جالب است بدانید جرقه اولیه این اثر در بحبوحه روزهای تلخ کرونا زده شده، روزهایی که بیمارستان‌ها و درمانگاه‌های کشور مملو از مردمی بود که عاجزانه از کادر درمانِ خود، تقاضای یاری داشتند. کادر درمان نیز با همه توان برای سلامت مردم خود جانفشانی کردند و در این بین بسیاری از آنان نیز پرکشیدند. اما قطعه‌ای که اشاره شد کار دکتر اردشیر هوشنگی است، پزشک هنرمندی که در شرایطِ بحرانی و سختِ کرونا، با الهام از این لحظات تلخ، شروع به خلق اثری موسیقایی با عنوان «عشق سفید» کرده. هوشنگی درباره این قطعه گفته:«گمان می‌کنم تا به امروز، کرامت و مهر مردم سرزمینم، در تقدیر از همکارانم، جلوه گر بوده، اما اکنون، آنچه در قطعه عشق سفید، خلق شده، زبانِ حالِ عاشقانه ای است، از کادر درمان، به مردم عزیزمان. این قطعه، آیینه بخشی از محبت و مهربانیِ سفیدِ پوشان سرزمینم است... همکاران عزیزم که تا پای جان، عاشقانه از نفس افتادند تا نفس کشیدن را هدیه دهند»

■ **چهره‌ها**

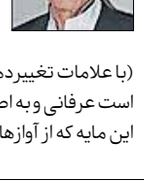

تیناپاکروان با انتشار پستی نوشته: «عاطفه رضوی با قدرت می‌آید.» گویا قرار شده رضوی در این سریال که اولین ساخته پاکروان به شمار می‌آید در نقش «قدرت» ظاهر شود. پوستری که پاکروان و چند هنرمند دیگر منتشر کرده‌اند تصویری از رضوی در نقش تازه‌اش را نشان می‌دهد. البته رضا بهبودی، بازیگر سینما هم این پوستر را بازنشر کرده و او هم جمله‌ای مشابه پاکروان را در توضیحات آن آورده است. «خاتون» روایت داستانی-تاریخی از خانواده‌ای است که در دوران اشغال ایران توسط متفقین دچار تحولاتی می‌شود.

الهام فلاح، نویسنده هم پستی منتشر کرده که مضمون آن دعوت به حضور در کلاسی اینترنتی است؛ این کلاس‌ها که طی دوره کرونا رواج بیشتری یافته‌اند تنها به حوزه ادبیات محدود نمی‌شوند و همه حوزه‌ها را شامل می‌شوند. فلاح در این رابطه نوشته: «دوستان فقط یک کارگاه در پاییز خواهیم داشت، با ظرفیت محدود. لطفاً پیام بدهید تا راهنمایی‌تان کنند.» در آخر هم خطاب به دنبال‌کنندگان صفحه‌اش نوشته که این خبر را به گوش سایر علاقه‌مندان هم برسانند.

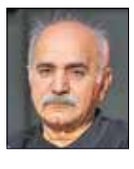

پرویزپرستویی بازیگر سینما و تئاتر هم بخشی از یک گزارش ویدئویی را منتشر کرده، این پست درباره شرایط و مشکلات اقتصادی کرونا برای ساکنان مناطق کم درآمد کشورمان است. او نوشته: «کرونا و محدودیت‌های کرونایی بیش از همه اقشار، زندگی مردم کم‌درآمد و فاقد پس‌انداز را تحت تأثیر خود قرار داده است. تصاویر بالا مناطق محرومی از شهر اردبیل است.» پرستویی در ادامه مؤسسه خادمین علی بن ابیطالب را برای جمع‌آوری کمک مردم معرفی کرده است.

رسول صدرعاملی اما پوستر فراخوان داوران کودک و نوجوان سراسر ایران را به اشتراک گذاشته، در این پوستر قید شده که: «ویژه کودکان و نوجوانان ۶ تا ۱۶». مهلت ثبت‌نام هم تا ساعت ۲۴ سوم مهر ماه ذکر شده، اگر علاقه‌مند کسب اطلاعات بیشتر هستید می‌توانید سری به نشانی الکترونیکی: www.portal.icff.ir بزنید. سروش صحت، آیدا پناهنده، مرضیه برومند، مستانه مهاجر و نرگس آبیار هم این فراخوان را بازنشر کرده‌اند.

فرهنگ شریف تارنواز ایرانی که سال ۱۳۹۵ درگذشت در صفحه‌ای که توسط دوستانش گردانده می‌شود، همنوازی ویولن اسدالله ملک، تار فرهنگ شریف و تنبک جهانگیر ملک در بیاتِ تُرک را منتشر کرده است. در این صفحه در توضیح بیات ترک آمده است: «بیات تُرک» یا «بیاتِ زَند» یکی از مقام‌های ردیف موسیقی ایرانی و از متعلقات دستگاهِ شور است، بیاتِ تُرک تنوعی در تغییر بنیه شور است که در انتها نیز به شور ختم می شود زیرا اختلاف در فواصلِ شور و زَند (با علامات تغییردهنده) وجود ندارد، بیاتِ تُرک هم آوازی بازاری و متداول میانِ مردم است و آوازی است عرفانی و به اصطلاح «مُژده دهنده» که اجراکننده آن هم بایستی به خوبی حق مطلب را ادا کند، این مایه که از آوازهای شور است از لحاظِ رابطه فواصل با درآمد قدری یکنواخت به گوش می‌رسد.»

این زن حرف می‌زند

سایه روشن

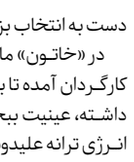

محدثه واعظی‌پور
روزنامه‌نگار

سریال‌ها و فیلم‌های ایرانی، خالی از تصویر زن مقتدر، مستقل و شجاع نیست. «شهرزاد» (حسن فتحی) یکی از نمونه‌های متأخر است و مجموعه آثار بهرام بیضایی در تئاتر و سینما، بهترین نمونه‌های این رویکرد. داریوش مهرجویی در چند فیلم با موضوع زنان، «لیلا»، «پری» و «بانو» وجوه مختلفی از شخصیت زن را به تصویر کشیده و کوشیده به روحیه و عواطف آنها نزدیک شود. رخشان بنی‌اعتماد در «نرگس»، «گیلانه» و «زیر پوست شهر» به پخته‌ترین شکل ممکن تصویر زن در جامعه را ثبت کرده است.

سریال «خاتون» (تینا پاکروان) همان طور که از نامش پیداست، درباره یک زن است، زنی جوان که در بزنگاهی تاریخی، باید بین زندگی شخصی و علاقه‌اش به وطن و آزادی

دست به انتخاب بزند.

در «خاتون» مانند «شهرزاد»، انتخاب بازیگر به کمک کارگردان آمده تا به تصویری که از شخصیت اصلی در ذهن داشته، عینیت ببخشد. نمی‌شد شهرزاد را بدون حضور و انرژی ترانه علیدوستی، تصور کرد. علیدوستی، شکنندگی، معصومیت و عواطف زنانه را در کنار قدرت و استقلال دختری جوان که میل به تغییر سرنوشتش دارد، جان می‌داد و به شکلی باورپذیر، احساس زنانه را با اشتیاق به مستقل بودن ترکیب می‌کرد. خاتون هم بدون بازی کنترل شده و به اندازه نگار جواهریان، قابل تصور نیست. جواهریان در هر بخش، چند لحظه به یادماندنی در کارش دارد که باعث می‌شود، قهرمان این درام تاریخی پر از خون و حادثه، به یاد بماند.

در قسمت ششم، در فصل مواجهه خاتون و شیرزاد (اشکان خطیبی)، خاتون که از بی‌توجهی و ترس همسرش گلایه دارد، در حالی که اسلحه را روبه روی او نشانه رفته می‌گوید: «باور نمی‌کنم به این سادگی من رو از دست دادی.»

این جنس از دیالوگ هم روح زنانه و بااحساس شخصیت را نشان می‌دهد، هم قدرت و استقلال او را پررنگ جلوه می‌دهد. گلایه‌ای که رنگ التماس ندارد، اما تلخ و نشان‌دهنده زوال یک رابطه عاطفی است. جواهریان، که همواره بازیگر خوبی بوده و بازی بد در کارنامه‌اش به یاد نمی‌آورم، در «خاتون» بدون اغراق، کنترل شده و با وقار بازی می‌کند. حتی رنج و ترس از مرگ و حبس، اگرچه در چهره و چشمانش هویداست، اما با قدرت این اندوه را نشان می‌دهد. شخصیت خوب نوشته شده خاتون بختیاری، به کمک بازی جواهریان قابل باور و دوست‌داشتنی شده است. تینا پاکروان در این سریال، به ترکیبی تازه از بازیگران رسیده و زوج جواهریان و خطیبی، گزینه‌های جذابی برای روایت یک عاشقانه با چاشنی سیاست و تاریخ هستند. زوجی که کوران حوادث سیاسی، زندگی شخصی آنها را دچار بحران و شکاف کرده است.

شاید با دیدن این فیلم مسیر زندگی‌شان عوض شد

پیشنهاد

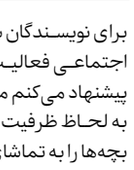

افشین هاشمی
بازیگر و کارگردان

فیلم «خط باریک قرمز» به بخشی از اجتماع پرداخته که در دیگر آثار کمتر به آن توجه شده است. «شهر زیبا»ی اصغر فرهادی یا کارهای ابوالفضل جلیلی از معدود آثار سینمای ایران در این حوزه است.

اجرای تئاتر با زندانیان یا بچه‌های کانون اصلاح و تربیت اما پیش از این توسط بزرگانی همچون محمود استادمحمد تجربه شده و صد افسوس که ثبت نشده است.

در «خط باریک قرمز» فرزاد خوشدست کارگردان و توماج دانش‌بهزادی به عنوان بازیگر تلاش بسیاری کردند تا این اتفاق بار دیگر تجربه و ثبت شود و روی پرده بیاید. سختیِ این کار در همه مراحل مشهود است. از تحقیق و آغازِ فیلمبردَاری تا تدوین که با حوصله تمام، نماها و تکه‌ها با موچینِ درآمده و کنار هم چیده شده است. محصول نهایی اثری دلچسب است که همچنین می‌تواند منبعی باشد

برای نویسندگان سینما و تئاتر و تمام کسانی که در حوزه مسائل اجتماعی فعالیت می‌کنند و البته برای همه. به صورت ویژه پیشنهاد می‌کنم مؤسسات اجتماعی که در مناطق پرخطر شهری به لحاظ ظرفیت بالای بزهکاری فعالیت دارند، گروهی از همین بچه‌ها را به تماشای «خط باریک قرمز» دعوت کنند، شاید با دیدن این فیلم مسیر زندگی‌شان عوض شد همان طور که مسیر زندگی برخی از بچه‌های «خط باریک قرمز» عوض شد و به انتخاب‌های بهتری در زندگی رسیدند.

منابع نهضت عاشورا-۳۶

انتقامجویی سلفی تحت پوشش تاریخ‌نگاری

آیین

اسماعیل علوی
دبیر گروه پایداری

قاضی ابوبکربن محمد بن عبدالله بن عربی اشبیلی مشهور به ابن عربی (۵۴۳-۴۶۸ ق) درکتاب خود «العواصم من القواصم» اظهار نظری متفاوت با سایر مورخین پیرامون واقعه عاشورا دارد که چکیده آن در یک جمله کوتاه چنین است: «قتل الحسین بسیف جده» حسین(ع) به شمشیر جدش رسول خدا(ص) کشته شد! این جمله را بسیاری به اشتباه به محی‌الدین عربی (۶۳۸-۵۶۰) چهره سرشناس و صاحبنام حوزه عرفان و تصوف و مؤلف کتاب فصوص الحکم نسبت داده‌اند، حال آنکه ابوبکر بن عربی اهل مراکش و محی‌الدین عربی از اهالی آندلس بوده است. ابوبکر بن عربی از محدثان سلفی مسلک و مالکی مذهب بوده و تفاوت دیدگاه بسیاری با محی‌الدین عربی داشته است. وی در شهر اشبیلیه مراکش متولد و در ۱۷ سالگی همراه پدرش به بغداد می‌رود و به تحصیل فقه، اصول، تفسیر و... می‌پردازد و به شهرت می‌رسد. از جمله تألیفات اوست؛ «قانون تفسیر»، «انوارالفجر»، « ناسخ و منسوخ» و... کتاب پایتخت‌های قهرمانان یکی از مهم‌ترین نوشته‌های تاریخی اوست که به دنبال احیای امویان و تطهیر تاریخی آنان از سوء ظن مورخان و نویسندگان است. او تنها به دنبال احیای امویان نبود، بلکه اهتمامش را به تبیین جایگاه و موقعیت صحابه- به غیر از علی (ع)- پس از رحلت پیامبر اسلام(ص) گسترش داده و سعی دارد به شک و شبهه‌ها در ارتباط با عملکرد صحابه پاسخ گوید.

ابن عربی در طول سفر شرقی خود توانست با عالمانی از مذاهب گوناگون ملاقات کند و در زمینه‌های مختلف

از عقاید، فقه، علوم قرآنی، حدیث و ادب تبحر یابد و آثاری تألیف کند. در عقاید باید وی را یک سلفی دانست و این طرز فکر او به روشنی از کتاب «العواصم» برمی‌آید. وی از موضع سلفی خود همواره صاحبان مذاهب مختلف کلامی و فیلسوفان را مورد حمله قرار داده است. اما در فقه، به عنوان یکی مالکی باقی مانده است. وی علاقه وافر خود به پیشوای مذهب مالک را جابه‌جا ابراز داشته و گاه سعی کرده او را میان پیشوایان مذاهب چهارگانه برتر شمارد. وی حتی در دفاع از مذهب مالکی، پیروان سایر مذاهب، چون شافعیان، حنفیان و ظاهریان را- گاه تا حد افراط- مورد حمله قرار می‌دهد. ولی از دیدگاهی دیگر به عنوان فقیهی صاحبنظر خود را همیشه ملزم به پیروی از پیشینیان نمی‌بیند و گاه و بیگاه فتواهایی برخلاف نظر مشهور مالک صادر می‌کند. ابن عربی به دلیل کثرت روایت حدیث از سوی برخی همعصران خود مورد سوء ظن قرار گرفته است.

ابن عربی در طول سفر شرقی خود توانست با عالمانی از مذاهب گوناگون ملاقات کند و در زمینه‌های مختلف